

УДК 343.35

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-13-122-128

Скляренко Ігор Васильович,
доктор філософії у галузі права,
старший викладач кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: ivass195@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2104-6721>

ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Стаття присвячена дослідженню впливу статусу депутата місцевої ради на характер складу кримінального правопорушення, вчиненого таким суб'єктом. Проаналізовано різні підходи вчених щодо визначення поняття та сутності такої кримінально-правової категорії як суб'єкт кримінального правопорушення. З'ясовано загальні особливості суб'єкта кримінального правопорушення, розкрито його класифікацію. Досліджено ознаки спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. Прослідковано, що підстави виділення спеціальних суб'єктів у кримінальному законодавстві. Відмічено, що депутат місцевої ради за своїм правовим статусом відноситься до особливої форми суб'єкта кримінального правопорушення. Проаналізовано поняття «службова особа» в контексті кримінального права. Акцентовано увагу на потрійному характері правового статусу депутата місцевої ради як представника інтересів місцевих жителів, повноправного члена місцевої ради та представника влади. Здійснено аналіз особливостей правового статусу депутата місцевої ради та розкрито основні організаційно-правові форми його діяльності як суб'єкта кримінального правопорушення, до яких відносяться ініціативно-нормотворчі, кадрові, комунікативно-інформаційні, контрольні. На прикладах із судової практики розглянуто вплив правового статусу депутата місцевої ради на характер елементів складів окремих кримінальних правопорушень. Проведено класифікацію кримінальних правопорушень, в яких депутат місцевої ради як його суб'єкт впливає на інші елементи складу правопорушення, а саме: пов'язані з безпосереднім здійснення відповідних повноважень, пов'язані із злочинним впливом та пов'язані з моральним авторитетом як представника інтересів місцевих жителів. Доведено, що різноманітний характер діяльності депутата місцевої ради обумовлює різноманітні способи та мотиви вчинення ним кримінальних правопорушень. Визначено, що депутат місцевої ради не є спеціальним суб'єктом за кримінальним законодавством, однак саме по собі вчинення саме таким суб'єктом кримінального правопорушення із застосування свого особливого правового статусу має вплив на всі елементи складу відповідного правопорушення, зокрема на час, місце, мотив, спосіб та об'єкт вчинення відповідного правопорушення.

Ключові слова: суб'єкт кримінального правопорушення, депутат місцевої ради, службова особа, спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення, кримінальне правопорушення

Skliarenko I. DEPUTY OF THE LOCAL COUNCIL AS A SUBJECT OF A CRIMINAL OFFENSE

The article is devoted to the study of the influence of the status of the deputy of the local council on the nature of the composition of the criminal offense committed by such an entity. Different approaches of scientists regarding the definition of the concept and essence of such a criminal-legal category as a subject of a criminal offense have been analyzed. The general features of the subject of the criminal offense have been clarified, and its classification has been revealed. The signs of a special subject of a criminal offense were studied. It was observed that the grounds for identifying special subjects in criminal legislation. It was noted that the deputy of the local council, according to his legal status, belongs to a special form of the subject of a criminal offense. The concept of "official" in the context of criminal law is analyzed. Attention is focused on the triple nature of the legal status of a deputy of the local council as a representative of the interests of local residents, a full member of the local council and a representative of the government. The analysis of the peculiarities of the legal status of the deputy of the local council was carried out and the main organizational and legal forms of his activity as a subject of a criminal offense were revealed, which include initiative-normative, personnel, communicative and informational, control. The influence of the legal status of the deputy of the local council on the nature of the elements of the composition of certain criminal offenses is considered using examples from judicial practice. The classification of criminal offenses in which the deputy of the local council as his subject affects other elements of the composition of the offense, namely: related to the direct exercise of relevant powers, related to criminal influence and related to moral authority as a representative of interests local residents. It has been proven that the diverse nature of the activities of the deputy of the local council determines various methods and motives for committing his criminal offenses. It was determined that the deputy of the local council is not a special subject under the criminal law, however, the commission of a criminal offense by such a subject by applying his special legal status has an impact on all elements of the composition of the relevant offense, in particular on the time, place, motive, method and object of committing the corresponding offense.

Key words: subject of a criminal offense, deputy of the local council, official, special subject of a criminal offense, criminal offense.

Постановка проблеми Починаючи з 2014 року після підписання та ратифікації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з

атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та прийняття Верховною Радою України Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» було запущено процес децентралізації. Внаслідок цього об'єднані територіальні громади отримали більше можливостей для вирішення місцевих питань, а відтак збільшується їх відповідальність за прийняті рішення. Це стосується і уповноважених ними депутатів місцевих рад як виразників їх інтересів. Депутат місцевої ради зобов'язаний належним чином та у повній мірі представляти та захищати інтереси територіальної громади (або ж своїх виборців), однак так само він може використовувати надані йому права та гарантії всупереч цих інтересів шляхом вчинення в тому числі і кримінально-караних дій. Так, суб'єкт кримінального правопорушення є ключовим елементом складу правопорушення, оскільки саме він вчиняє діяння, необхідні для досягнення протиправного результату. При цьому, депутат місцевої ради в силу свого особливого правового статусу може вчиняти певні кримінальні правопорушення. У зв'язку з цим, в діяльності депутатів місцевих рад гостро стало питання дотримання вимог кримінального закону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями становлення та розвитку статусу депутата місцевої ради в системі місцевого самоврядування займалися такі науковці, як М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, В.В. Кравченко, В.Ф. Кузнецов, О.О. Катафін, М.Ф. Селіванов, М.І. Ставнійчук, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький, Ю.С. Шемшученко та інші вчені. У свою чергу, проблематикою суб'єкта злочину у кримінальному праві займалося чимало вчених, зокрема, П.П. Андрушко, В.О. Гацелюк, В.О. Глушков, В.О. Навроцький, В.В. Сташис, В.Я. Тацій та ін. Але зазначимо, що окремо питання депутата місцевої ради як суб'єкта правопорушення у кримінальному праві не вивчалось, а тому дослідження кримінально-правового статусу депутатів місцевих рад в сучасних умовах розвитку української державності залишається актуальним.

Мета статті полягає у висвітленні впливу статусу депутата місцевої ради на характер складу кримінального правопорушення, вчиненого таким суб'єктом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українське кримінальне законодавство визначає суб'єкта кримінального правопорушення як фізичну осудну особу, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці (14-18 років), з може наставати кримінальна відповідальність [1].

Тобто, суб'єкт кримінального правопорушення характеризується наявністю таких обов'язкових ознак як: фізична особа вказує на те, що злочин може вчинити лише людина, досягнення віку кримінальної відповідальності за загальним правилом настає з 16 років та осудність – це здатність особи під час вчинення злочину усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними.

При цьому, окрім описаного вище загального існує ще і спеціальний суб'єкт, який згідно ч. 2 ст. 18 Кримінального кодексу України (далі КК України) визначається як фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність за кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа [1].

Зокрема, на думку В.І. Терентьева, спеціальним суб'єктом злочину слід визнавати особу, яка володіє поряд із загальними ознаками суб'єкта додатковими ознаками, передбаченими Особливою частиною КК України, що є обов'язковими для відповідного конкретного складу злочину [2, с. 11-12]. До таких додаткових ознак можемо віднести стать, професію, соціальний стан, посаду, матеріальне домінування, сімейний стан, тощо), що надають їм можливість вчинити певне кримінальне правопорушення.

Слід погодитися з думкою В.О. Навроцького, що виокремлення спеціальних суб'єктів кримінального правопорушення обумовлюється необхідністю: 1) обмежити відповідальність за те чи інше діяння певною групою осіб; 2) посилити відповідальність за посягання здійснене певним суб'єктом; 3) посилити відповідальність за посягання здійснене певним суб'єктом; 4) пом'якшити відповідальність за посягання здійснене певним суб'єктом [3, с. 255].

У даному випадку слід вказати, що в теорії кримінального права наявна значна кількість критеріїв класифікації спеціального суб'єкта. Так, науковці розрізняють критерії правового становища, особи винного, специфіки злочинних діянь. Так, за правовим становищем у сфері службової діяльності можна виокремити таких суб'єктів як службову особу, публічну службову особу, службову особу в сфері публічного або приватного права, особу, яка надає публічні послуги [4, с. 8-11; 3, с. 257-259].

Дійсно, законодавець виокремлює такий вид суб'єкта кримінального правопорушення як службові особи, до яких відносяться особи, які здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій (ч. 3 ст. 18 КК України) [1].

При цьому, слід наголосити, що службовою особою в якості суб'єкта правопорушення слід визнати фізичну особу, яка не просто займає відповідну посаду, а яка вчинила кримінальне правопорушення саме у зв'язку із здійсненням нею відповідних службових (владно-управлінських) повноважень.

Аналіз законодавчого визначення загального поняття «службова особа» дає підстави виокремити такі категорії службових осіб як: 1) представників влади 2) або місцевого самоврядування, а також 3) посадових осіб підприємств, установ, організацій всіх форм власності, які займають там посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій.

Представники влади та місцевого самоврядування – це особи, які, діючи від імені всіх гілок державної влади або органів місцевого самоврядування, реалізують надані їм владні повноваження, що тягне правові наслідки для невизначеного кола не підлеглих їм по службі осіб [5, с. 569].

Поряд з цим, на нашу думку, поняття «представник влади» та «представник місцевого самоврядування» слід розмежовувати в силу норми ст. 19 Конституції України [6]. Так, представником місцевого самоврядування можемо визначити особу, яка безпосередньо виконує завдання органу місцевого самоврядування і володіє повноваженнями ставити вимоги та приймати рішення (за характером своїх функцій), обов'язкові для виконання юридичними чи фізичними особами на відповідній території, незалежно від їх відомчої приналежності чи підпорядкування [7, с. 142].

Відтак, представником місцевого самоврядування в розумінні кримінального закону є особа, яка входить до органу місцевого самоврядування та може видавати вказівки й ставити вимоги, обов'язкові для виконання всіма суб'єктами у відповідній адміністративно-територіальній одиниці.

Слід погодитися з думкою, що представниками місцевого самоврядування є: депутати місцевих рад, міські, сільські, селищні голови, працівники апаратів органів місцевого самоврядування та інші посадові особи, що здійснюють владні-управлінські функції [8, с. 67].

Статус обраних представників - депутатів місцевих рад - визначається Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про статус депутатів місцевих рад», в яких закріплюються принципи мандату депутата місцевої ради, його права та обов'язки, гарантії депутатської діяльності.

Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» визначає депутата як представника інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу та рівноправного члена місцевої ради. Окрім того, депутат місцевої ради здійснює свої повноваження, не пориваючи з виробничою або службовою діяльністю, може бути обраний секретарем сільської, селищної, міської ради, головою, заступником голови районної, обласної, районної у місті ради, працювати у відповідній раді на постійній основі. За рішенням обласної, Київської та Севастопольської міських рад депутат, обраний головою постійної комісії з питань бюджету, може працювати в раді на постійній основі [9].

При цьому, правовим статусом депутата міської ради можна вважати його місце і роль у системі правовідносин як представника відповідної територіальної громади у місцевій раді, що визначені і гарантовані чинним законодавством України, тобто права, обов'язки та гарантії діяльності.

Відтак, можемо стверджувати про подвійний, а то й потрійний характер правового статусу депутата місцевої ради: 1) як обраного представника та виразника інтересів територіальної громади та виборців свого виборчого округу перед іншими суб'єктами (публічними чи приватними); 2) власне депутат (повноправний член) відповідної місцевої ради з правом голосу при прийнятті обов'язкових до виконання рішень 3) як службова особа (працівник) органу місцевого самоврядування. Крім того, в рамках своєї діяльності депутат може нести політичну, адміністративну чи кримінальну відповідальність.

Тут слід погодитися з думкою Ю. Максименко, що депутат місцевої ради – це і громадський діяч, і суб'єкт владних повноважень одночасно. Але як суб'єкт владних повноважень місцевий депутат обмежений лише повноваженнями в межах представницького органу місцевого самоврядування – ради [10, с. 176]. При цьому слід мати на увазі, як слушно зауважує С.Т. Серьогіна, що не всі права депутатів мають владний характер [11, с. 135].

Таким чином, депутат місцевої ради як суб'єкт кримінального правопорушення – це фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення являлася депутатом місцевої ради та вчинила дане правопорушення при реалізації наданих їй Конституцією України, законами України чи підзаконними нормативними актами прав, обов'язків чи гарантій депутата місцевої ради.

Як випливає з даного визначення, для належної характеристики депутата місцевої ради як суб'єкта кримінального правопорушення слід проаналізувати форми та характер його діяльності, в ході яких ним можуть бути вчинені кримінальні правопорушення.

Міське самоврядування за своєю суттю є багатограним явищем, що передбачає різноманітність організаційних форм діяльності депутатів місцевих рад.

А.І. Швець у своєму дисертаційному дослідженні розрізняє дві основні форми діяльності депутатів місцевих рад - безпосередня участь депутатів місцевих рад у здійсненні місцевого самоврядування у виборчому окрузі та діяльність депутатів місцевих рад у раді [12]. На нашу думку, слід окремо також вирізняти і таку форму діяльності депутата місцевої ради як робота на постійній основі на виборчих посадах – секретаря відповідної ради, голови, заступника голови районної/обласної ради, голови депутатської комісії на постійній основі.

В рамках здійснення місцевого самоврядування у виборчому окрузі депутат місцевої ради має право: офіційно представляти виборців свого виборчого округу та інтереси територіальної громади; брати участь з правом дорадчого голосу у засіданнях інших місцевих рад та їх органів, загальних зборах громадян за місцем проживання, засіданнях органів самоорганізації населення, що проводяться в межах території його виборчого округу; порушувати питання, що зачіпають інтереси виборців, та вимагати їх вирішення; доступу до засобів масової інформації комунальної форми власності з метою оприлюднення результатів власної депутатської діяльності та інформування про роботу ради в порядку, встановленому відповідною радою; внесення пропозицій з питань, пов'язаних з його депутатськими повноваженнями у виборчому окрузі

відповідно до закону, брати участь у їх розгляді; на депутатське звернення, депутатський запит, депутатське запитання; на невідкладний прийом; вимагати усунення порушень законності і встановлення правового порядку (стаття 11 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад») [9].

При цьому, депутатське звернення - викладена в письмовій формі вимога депутата місцевої ради з питань, пов'язаних з його депутатською діяльністю до організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, здійснити певні дії, вжити заходів чи дати офіційне роз'яснення з питань, віднесених до їх компетенції [9].

В рамках здійснення повноважень депутата місцевої ради у раді він має право реалізовувати їх в сесійній та позасесійній формі [9].

Відповідно до частини 1 статті 19 Закону України «Про статус депутатів міської ради», депутат місцевої ради користується правом ухвального голосу з усіх питань, що розглядаються на засіданнях ради та її органів, до складу яких він входить. Саме під час сесії приймаються всі найважливіші рішення та нормативно-правові акти, які стосуються прав та свобод членів територіальної громади. Так само право ухвального голосу депутат має і на засіданнях постійних комісій місцевої ради [9].

Слід зазначити, що в місцевих радах зазвичай організуються постійні комісії функціонального (мандатна, з питань регламенту, депутатської етики, бюджету тощо) та галузевого характеру (управління комунальною власністю, земельна, освіти, культури, сільського господарства, тощо).

Швец А.І. виокремлює такі організаційно-правові форми реалізації повноважень депутата у місцевій раді:

1) ініціативно-нормотворчі (право пропонувати питання для розгляду їх радою та її органами; вносити пропозиції і зауваження до порядку денного засідань ради та її органів, порядку розгляду обговорюваних питань та їх суті; вносити на розгляд ради та її органів проекти рішень з питань, що належать до їх відання, поправки до них, тощо);

2) кадрові (право висловлюватися (в тому числі і шляхом відповідного голосування) щодо персонального складу утворюваних радою органів і кандидатур посадових осіб, які обираються, призначаються або затверджуються радою;

3) комунікативно-інформаційні (ставити запитання доповідачам, співдоповідачам, головному на засіданні, виступати з обґрунтуванням своїх пропозицій, тощо);

4) контрольні (порушувати в раді та її органах питання про необхідність перевірки роботи підзвітних та підконтрольних раді органів, підприємств, установ, організацій, тощо) [12, с. 112-113].

Так, ОСОБА_3, будучи депутатом Черкаської міської ради 4-го скликання, ОСОБА_3, умисно, з корисливих мотивів, зловживаючи своїм службовим становищем, всупереч інтересам служби, з метою заволодіння бюджетними коштами виконавчого комітету Черкаської міської ради, склав завідомо неправдиве звернення на ім'я депутатів Черкаської міської ради від неіснуючого Черкаського обласного громадського об'єднання «За здорове життя» з проханням профінансувати виготовлення інформаційних фото буклетів в розмірі 22050 грн. та підробивши в ньому підпис від імені голови ОСОБА_6, в жовтні 2003 року, звернувся до деяких депутатів Черкаської міської ради з проханням допомогти у фінансуванні даного громадського об'єднання. Останні, не усвідомлюючи, що сприяють ОСОБА_3 у незаконному заволодінні бюджетними коштами, та не здогадуючись про злочинність його намірів на пропозицію погодились і підписали попередньо виготовлені ним відповідні депутатські звернення. Зазначеними діями ч. 5 ст. 2 ст. 366 КК України (заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, вчинене повторно, в особливо великих розмірах та службове підроблення) [13].

В даному випадку суб'єкт правопорушення, використовуючи свій особливий правовий статус депутата місцевої ради, в тому числі зловживаючи правом на депутатське звернення, вчинив відповідні протиправні діяння.

Або ж, наприклад, під час зустрічі ОСОБА_1 повідомив, що йому, як голові фракції партії у Бориспільській районній раді Київської області, стало відомо, що ТОВ «Меридіан-транс» здійснює вивіз сміття та він має намір використати свої повноваження депутата для припинення вказаної діяльності ТОВ «Меридіан-транс», при цьому погрожуючи підняттям цього питання на сесії районної ради, зверненням з відповідними депутатськими запитами до контролюючих та правоохоронних органів, які розпочнуть кримінальне провадження та припинять діяльність ТОВ «Меридіан-транс». Разом з тим, ОСОБА_1 повідомив ОСОБА_6 про те, що у разі надання йому представниками ТОВ «Меридіан-транс» щомісяця неправомірної вигоди у вигляді грошових коштів у сумі 20000 грн, він не ініціюватиме питання щодо припинення здійснення господарської діяльності зазначеного товариства. Сторона обвинувачення кваліфікувала дії ОСОБА_1 за ч. 2 ст. 369-2 КК України як одержання неправомірної вигоди для себе за обіцянку здійснити вплив на прийняття рішення особами, уповноваженими на виконання функцій держави [14].

В даному випадку, згідно позиції сторони обвинувачення, суб'єкт правопорушення вчинив відповідні протиправні діяння, що було обумовлено його статусом депутата місцевої ради та можливістю зловживання наданими йому правами та гарантіями діяльності (депутатське звернення, депутатський запит, депутатське запитання, право на невідкладний прийом, вимога усунути порушення законності, тощо).

Такж, наприклад, у липні 2014 року до в.о. Арцизького міського голови ОСОБА_1, діючи на підставі в інтересах фізичної особи-підприємця «ОСОБА_5», звернулась потерпіла ОСОБА_5 з питання отримання дозволу на розміщення групи тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності. Перебуваючи у службовому кабінеті, ОСОБА_1 довела ОСОБА_5 механізм отримання дозволу на розміщення групи тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності. Цього ж дня ОСОБА_1, реалізуючи свій злочинний умисел, направлений на одержання неправомірної вигоди, діючи з корисливих мотивів з використанням свого службового становища, займаючи відповідальне становище, з метою незаконного особистого збагачення, в порушення прийнятої нею присяги посадової особи місцевого самоврядування, про те, що буде вірно служити громаді та народові України, неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, сприяти втіленню їх у життя, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян, сумлінно виконувати свої посадові обов'язки запропонувала ОСОБА_5 передати їй неправомірну вигоду в сумі 2000 доларів США за сприяння у прийнятті депутатами Арцизької міської ради рішення щодо надання фізичній особі-підприємцю «ОСОБА_6» дозволу на розміщення групи тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності та підписання і видачу відповідного дозволу.

При цьому ОСОБА_1 повідомила ОСОБА_5, що вона користується безумовним авторитетом, повагою з боку підлеглих працівників та депутатського корпусу міської ради, а також, як голова виконавчого комітету Арцизької міської ради, до пропозицій та прохань якої прислуховуються, може сприяти у подальшому позитивному голосуванню депутатів сесії міської ради по питанню ОСОБА_5 [15].

Так само, ОСОБА_1, будучи депутатом Новослобідської сільської ради, достовірно володіючи відомостями про керівництво, матеріально-відповідальних осіб та посадові обов'язки працівників Юр'ївського НВК, добровільно та ініціативно, користуючись статусом депутата місцевої ради зателефонував директору навчального закладу, та в телефонному режимі, використовуючи своє службове становище та авторитет, наказав останньому відкрити приміщення школи та передати представникам незаконних збройних чи воєнізованих формувань, створених на тимчасово окупованій території с. Юр'єве Конотопського району Сумської області, для розміщення та використання у забезпеченні діяльності відповідних формувань. Зазначеними діями ОСОБА_1 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 111-1 КК України, а саме передача матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора [16].

Тобто, можемо стверджувати, що різноманітний характер діяльності депутата місцевої ради обумовлює різноманітні способи та мотиви вчинення ними кримінальних правопорушень. Більш того, особливий характер правового статусу, гарантії діяльності депутата місцевої ради, а подекуди і його моральний авторитет можуть бути складовими елементами як суб'єкта правопорушення, так й інших елементів його складу - мета, мотив суб'єктивної сторони, місце, спосіб об'єктивної сторони, відносини у сфері місцевого самоврядування об'єкту правопорушення.

Відтак, кримінальні правопорушення, в яких депутат місцевої ради як його суб'єкт впливає на інші елементи складу правопорушення, можна поділити на три групи: пов'язані з безпосереднім здійснення відповідних повноважень (шахрайство, отримання неправомірної вигоди, зловживання службовим становищем, інші службові правопорушення), пов'язані із злочинним впливом (службові правопорушення) та пов'язані з моральним авторитетом як представника інтересів місцевих жителів (злочини проти основ безпеки держави).

Висновки Діяльність депутата місцевої ради як представника інтересів жителів територіальної громади та службової особи містить в собі чимало ризиків вчинення кримінальних правопорушень. Хоча депутат місцевої ради і не є спеціальним суб'єктом за кримінальним законодавством, однак вчинення саме ним кримінального правопорушення із застосування свого особливого правового статусу має вплив на всі елементи складу відповідного правопорушення, зокрема на час, місце, мотив, спосіб та об'єкт вчинення відповідного правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 03.11.2022)
2. Терентьев В.І. Відповідальність спеціального суб'єкту злочину за кримінальним правом України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2003. 20 с.
3. Українське кримінальне право. Загальна частина: підручник. За ред. В.О. Навроцького. Юрінком Інтер. К. 2013. 712 с.
4. Устищенко В.В. Спеціальний суб'єкт преступлення (понятіє, види, некоторые вопросы квалификации). автореф. дис. канд. юрид. наук. Х. 1984. 23 с.
5. Кримінальне право. Особлива частина: підруч. За ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Т. 2. Видавництво «Елгон-2». Луганськ. 2012. 780 с.
6. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 03.11.2022)
7. Засади запобігання та протидії корупції в Україні: навч. посіб. Василичук В.І., Чернявський С.С., Юрченко О.М., та ін. ФОП Кандиба Т.П. Київ: 2015. 228 с.

8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. Юрінком Інтер. Київ. 2016. 1064 с.
9. Про статус депутатів місцевих рад: Закон від 11.07.2002 р.№ 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15> (дата звернення 03.11.2022)
10. Максименко Ю. Статус і повноваження депутатів місцевих рад. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 175-181.
11. Серьогіна С.Г. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Право. Харків. 2005. 256 с.
12. Швець А.І. Основні організаційно-правові форми діяльності депутатів місцевих рад. дис. канд. юрид. наук. Одеса. 2021. 220 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15970/Diss_Shvets.pdf?sequence=2&isAllowed=y (дата звернення 03.11.2022)
13. Вирок Соснівського районного суду м. Черкаси від 21.10.2008 року в справі № 1-27-2008 рік URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/5644959> (дата звернення 03.11.2022)
14. Вирок Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 30.12.2020 року в справі № 359/2985/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94255741> (дата звернення 03.11.2022)
15. Вирок Тарутинського районного суду Одеської області від 24.03.2016 року в справі № 522/3516/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/56667334> (дата звернення 03.11.2022)
16. Вирок Пугивльського районного суду Сумської області від 29.06.2022 року в справі № 584/368/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105006793> (дата звернення 03.11.2022)

REFERENCES:

1. Kryminal'nyj kodeks Ukrajinjy vid 05.04.2001 r. № 2341-III. [Criminal Code of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]
2. Terentijev V.I. (2003) Vidpovidal'nistj special'nogho sub'jektu zlochynu za kryminal'nym pravom Ukrajinjy [Liability of a special subject of a crime under the criminal law of Ukraine]: avtoref. dys. kand. juryd. nauk: 12.00.08. Kyjiv. 20 s. [in Ukrainian]
3. Ukrajinjske kryminaljne pravo. Zaghaljna chastyna: pidruchnyk [Ukrainian Criminal law. General part]. Za red. V.O. Navrocjkoqho. Jurinkom Inter. K. 2013. 712 s. [in Ukrainian]
4. Ustimenko V.V. (1984) Special'nij sub'ekt prestuplenija (ponjatje, vidy, nekotorye voprosy kvalifikacii) [Special subject of the crime (concept, types, some questions of qualifications)]. avtoref. dis. kand. jurid. nauk. H. 1984. 23 s. [in Russian]
5. Kryminaljne pravo. Osoblyva chastyna: pidruch. [Criminal law. Special part] Za red. O.O. Dudorova, Je.O. Pysjmensjkoqho. T. 2. Vydavnyctvo «Elton-2». Lughansjk. 2012. 780 s. [in Ukrainian]
6. Konstytucija Ukrajinjy vid 28.06.1996 r. [The Constitution of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]
7. Zasady zapobighannja ta protydiji korupciji v Ukrajinj: navch. posib. [Principles of preventing and countering corruption in Ukraine] Vasylynychuk V.I., Chernjavskij S.S., Jurchenko O.M., ta in. FOP Kandyba T.P. Kyjiv: 2015. 228 s. [in Ukrainian]
8. Naukovo-praktychnyj komentar Kryminal'nogho kodeksu Ukrajinjy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]. D.S. Azarov, V.K. Ghryshhuk, A.V. Savchenko ta in.; za zagh. red. O.M. Dzhuzhi, A.V. Savchenka, V.V. Chernjeja. Jurinkom Inter. Kyjiv. 2016. 1064 s. [in Ukrainian]
9. Pro status deputativ miscevykh rad [On the status of deputies of local councils]: Zakon vid 11.07.2002 r. № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]
10. Maksymenko Ju. (2021) Status i povnovazhennja deputativ miscevykh rad [Status and powers of deputies of local councils]. Pidpryjemnyctvo, ghospodarstvo i pravo. № 2. S. 175-181. [in Ukrainian]
11. Serjoghina S.Gh. (2005) Derzhavne budivnyctvo i misceve samovrjaduvannja v Ukrajinj [State building and local self-government in Ukraine: a textbook for students of higher educational institutions]: pidruchnyk dlja studentiv vyshhykh navchal'nykh zakladiv. Pravo. Xarkiv. 256 s. [in Ukrainian]
12. Shvecj A.I. (2021) Osnovni orghanizacijno-pravovi formy dijalnosti deputativ miscevykh rad [The main organizational and legal forms of activity of deputies of local councils]. dys. kand. juryd. nauk. Odesa. 220 s. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15970/Diss_Shvets.pdf?sequence=2&isAllowed=y (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]
13. Vyrok Sosnivskogho rajonnogho sudu m. Cherkasy vid 21.10.2008 roku v spravi # 1-27-2008 rik [Verdict of the Sosnivsky District Court of Cherkasy] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/5644959> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]
14. Vyrok Boryspil'skjogho misjkrayonnogho sudu Kyjiv'skoji oblasti vid 30.12.2020 roku v spravi № 359/2985/16-k [Verdict of the Boryspil City and District Court of the Kyiv Region] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94255741> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]
15. Vyrok Tarutyn'skjogho rajonnogho sudu Odes'koji oblasti vid 24.03.2016 roku v spravi № 522/3516/15-k [Verdict of the Tarutynsky District Court of Odesa Region]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/56667334> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]

16. Vyrok Putyvljsjkogho rajonnogho sudu Sumsjkoji oblasti vid 29.06.2022 roku v spravi № 584/368/22 [Verdict of the Putivlsky District Court of the Sumy Region]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105006793> (data zvernennja 03.11.2022) [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції: 18.11.2022